

Hendel Farms

Door samen met het personeel te investeren in internationaal sterke koefamilies, houden de broers Hendel in de VS de medewerkers gemotiveerd.

Verenigde Staten

Aantal koeien:	390
Medewerkers:	6
Hoeveelheid land:	400 hectare
Aantal stuks jongvee:	400

Karl en Matt Hendel

Hendel Durham Mitzi zorgt voor veel ki-interesse

In de boxen ligt een extreme hoeveelheid zand

De stal zit optimaal vol en biedt plaats aan 390 koeien

Matt Hendel: 'Brownswisskalveren gaan vaker naar de drinkautomaat dan holsteinkalveren'

Bedrijf in balans

Op Hendel Farms in de VS worden koeien optimaal verzorgd en wordt personeel betrokken bij de bedrijfsvoering. Matt Hendel: 'We hebben gebouwen, koeien, grond en personeel op elkaar afgestemd, zodat alles de aandacht kan krijgen die het verdient.'

tekst Jaap van der Knaap

Er steken een paar brownswisskoeien-koppen door het voerhek. De grijs-bruine koppen vallen op tussen de lange rij zwart-witte holsteinkoppen. 'We melken al negentig jaar brown-swisskoeien', vertelt Matt (46) Hendel. Samen met zijn broer Karl (48) melkt hij in het Amerikaanse plaatsje Caledonia in Minnesota 390 koeien, waaronder 35 brownswisskoeien. 'Op het moment dat we ons bedrijf uitbreiden, hebben we holsteinkoeien gekocht omdat die beter beschikbaar waren. Maar we blijven een aantal brownswisskoeien melken. Ze doen in kilo's vet en eiwit niet onder voor de holsteins.' De 365 dagenproductie van de holsteinkoeien ligt op 12.727 kg melk met 3,70% vet en 3,15% eiwit. De brownswissdieren produceren 10.200 kg melk met 4,20% vet en 3,47% eiwit. De brownswisskoeien lopen gewoon tussen de holsteinkoeien, maar ze komen nooit in de hoogproductieve groep, legt Matt uit. 'Brownswisskoeien staan dicht bij de natuur, ze hebben een structuurrijker rantsoen nodig en functioneren niet goed op een rantsoen met veel

zetmeel en eiwit.' Dat de brown swiss dichter bij de natuur staat is volgens Hendel vooral zichtbaar bij de kalveren. 'We hebben sinds vorig jaar een kalverdrinkautomaat. We hadden altijd wat moeite om de brownswissen gezond te houden bij twee voedingen per dag, maar aan de drinkautomaat gaat het stukken beter. Ze houden van meerdere voedingen per dag, ze zijn veel actiever dan de holsteinkalveren. Er zit gewoon meer natuurlijk gedrag in een brown swiss.'

Studentenhulp in de zomer

Hendel Farms bouwde in 1992 als een van de eerste bedrijven in de regio een ligboxenstal. Het bedrijf ontwikkelde zich gestaag tot de huidige omvang van 390 koeien. Een omvang die al sinds 2002 hetzelfde is. 'We groeiden tot 2002 jaarlijks met hooguit tien procent en deden dat vooral op eigen kracht om de schuldenlast laag te houden. Ook hebben we gebouwen hergebruikt, de melkput bouwden we in een oude stal', aldus Matt. 'We werken met zes man personeel en veel eigenfamilie-arbeid. In de zomer melken we tijdens de schoolvakanties

met behulp van studenten een paar maanden driemaal per dag. Dat zorgt ervoor dat we het celgetal ook bij hoge temperaturen rond de 100.000 kunnen houden, terwijl we met goedkope, gemotiveerde arbeidskrachten werken.' De broers Hendel zijn zuinig op hun personeel en om het te motiveren hebben ze onder meer samen met bedrijfsleider Josh Vatland geïnvesteerd in een aantal sterke koefamilies. 'Doordat je het personeel mede-eigenaar maakt van de dieren, is het extra bij het bedrijf betrokken', vindt Matt. Zo kochten ze dieren uit de Glend-D-Haven Oman Biffy- en de Juror Faithfamilie. Die investeringen werden aangewakkerd doordat een eigengefokte koefamilie erg veel ki-interesse kreeg, zeker nadat ze goed bleek te scoren bij onderzoeken naar genoomfokwaarden. Hendel Durham Mitzi (Durham x Manfred) is met negentig punten ingeschreven en werd

een populaire stiermoeder, mede dankzij haar Shottledochters Miami en Mica. 'Genomics zorgt ervoor dat onbekende koefamilies die binnen de bedrijven al jarenlang goed presteren nu ook onder de aandacht komen van de fokkerijwereld', zo heeft Matt ervaren. Jaarlijks worden er tientallen et-sessies uitgevoerd waarbij zeker 30 procent genomicstieren worden ingezet. 'We spreiden risico's door veel verschillende genomicstieren te gebruiken, maar sommige stieren hebben zulke hoge fokwaarden, daar kun je niet omheen.' Hendel noemt onder meer De-Su Observer en Laeschway Jet Bowser, die hij fors inzette. Hendel investeerde ook in dieren zonder Shottle-, OMan- of Goldwynbloed. 'Die dieren hebben niet de hoogste genoomfokwaarden, maar het zijn wel dieren met een afwijkende bloedvoering. We merken dat daar steeds meer interesse voor is.'

De vraag blijft waarom het bedrijf al meerdere jaren dezelfde omvang heeft. Zijn er geen groeiplannen? 'Land is hier duur, we hebben zelf 120 hectare en we pachten 280 hectare. Wanneer je meer koeien gaat melken, moet je ook meer land zien te pachten', legt Matt uit. 'De koeien, de hoeveelheid ligboxen, het aantal personeelsleden en het land zijn mooi in balans met elkaar. We kunnen nu alles de zorg geven die het verdient.' Het ontbreekt de koeien inderdaad aan niets. Ze liggen in royaal ingestrooide zandboxen en voor het voerhek liggen luchtige rantsoenen. 'We willen experimenteren met meer gras in het rantsoen', aldus Matt. 'Te veel luzerne maakt het rantsoen qua eiwit erg pittig. Gras is vanwege de strenge winters hier lastiger te verbouwen, maar we hebben toch een aantal percelen ingezaaid met een mengsel met twintig procent raaigras. Het rantsoen bevat nu twee derde luzerne-

kuil en we denken dat het met gras beter in balans komt. Dat zal de gezondheid en de vruchtbaarheid alleen maar ten goede komen.'

Speciale groep oude koeien

Zoals op veel grote bedrijven werken de veehouders ook hier met verschillende productiegroepen. Opvallend is dat er een speciale groep is voor 45 oude koeien. Daarin huizen een dertienjarige holsteinkoe met meer dan 130.000 kg melk en een veertienjarige brownswisskoe. 'We zijn zuinig op onze oude koeien. We merken dat oude koeien meer structuur nodig hebben en dat ze houden van veel ruimte. Bovendien kunnen we ze nu als groep als laatste melken. Oudere koeien hebben een grotere kans op een hoger celgetal en door ze als laatste te melken verlaag je de besmettingsgraad.' Het is een mooi voorbeeld van maximale zorg en oog hebben voor detail. |

Brownswiss- en holsteinkoeien gezamenlijk aan het voerhek